

XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA ĐỂ TIẾP TỤC RÈN LUYỆN, NÂNG CAO PHẨM CHẤT QUÂN NHÂN TRONG LỰC LƯỢNG VŨ TRANG QUÂN KHU 9

HÒ VĂN THÁI*

Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, phong phú trong lực lượng vũ trang (LLVT) có vai trò rất quan trọng trong việc bồi dưỡng, rèn luyện nâng cao phẩm chất quân nhân của cán bộ, chiến sĩ. Nhận rõ tầm quan trọng đó, những năm qua Đảng ủy - Bộ Tư lệnh Quân khu 9 luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo chặt chẽ việc xây dựng môi trường văn hóa trong LLVT Quân khu, tạo động lực chính trị, tinh thần, giúp cán bộ, chiến sĩ hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Góp phần rèn luyện nhân cách cán bộ, chiến sĩ

Quân khu 9 đứng chân trên địa bàn 12 tỉnh, thành phố vùng đồng bằng sông Cửu Long, trong đó các tỉnh Đồng Tháp, An Giang và Kiên Giang có đường biên giới tiếp giáp với Vương quốc Cam-pu-chia; là nơi cộng cư của cộng đồng các dân tộc Kinh, Khmer, Chăm, Hoa và một số dân tộc khác. Đây là địa bàn đa dạng, phong phú về văn hóa, phong tục, tập quán, tín ngưỡng, tôn giáo, trong đó văn hóa sông nước, miệt vườn là nét đặc trưng góp phần hình thành nên phong cách, lối sống của người dân. Đây cũng là những yếu tố cơ bản tác động và chi phối môi trường văn hóa trong các cộng đồng dân cư, các cơ quan, tổ chức, lực lượng xã hội, trong đó có LLVT Quân khu.

Quán triệt sâu sắc quan điểm, định hướng của Đảng về xây dựng, phát triển nền văn hóa

Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, thời gian qua, Đảng ủy - Bộ Tư lệnh Quân khu 9 đã lãnh đạo, chỉ đạo các đơn vị trong toàn Quân khu nghiên cứu, học tập, triển khai thực hiện tốt Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng; các nghị quyết, chỉ thị của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng về xây dựng môi trường văn hóa, công tác văn hóa, văn nghệ trong quân đội⁽¹⁾. Trọng tâm được Đảng ủy - Bộ Tư lệnh Quân khu xác định là xây dựng môi trường văn hóa trong LLVT Quân khu tốt đẹp, lành mạnh, tạo nền tảng để phát triển nhân cách, đạo đức, trí tuệ, năng lực sáng tạo của cán bộ, chiến sĩ; giữ gìn và phát huy

* Thiếu tướng, Bí thư Đảng ủy, Chính ủy Quân khu 9

(1) Xem trang sau

hệ giá trị văn hóa quân sự đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh rèn dạy Quân đội ta là: “Trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng”⁽²⁾. Trong xây dựng môi trường văn hóa, Đảng ủy - Bộ Tư lệnh Quân khu đặc biệt chú trọng xây dựng văn hóa trong tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy để làm hạt nhân xây dựng môi trường văn hóa trong cơ quan, đơn vị, hướng đến xây dựng tổ chức đảng trong sạch, vững mạnh; đơn vị vững mạnh toàn diện, mẫu mực, tiêu biểu. Theo đó, mỗi cơ quan, đơn vị phát động thực hiện sâu rộng phong trào thi đua “Mỗi đơn vị là một điểm sáng về văn hóa”, “Mỗi quân nhân là một chiến sĩ văn hóa” để rèn luyện và nâng cao nhân cách cho cán bộ, chiến sĩ trong LLVT toàn Quân khu.

Quá trình xây dựng môi trường văn hóa trong LLVT Quân khu 9 thời gian qua đã xuất hiện nhiều mô hình tiêu biểu như: “Sẵn sàng chiến đấu cao, gắn với thực hiện điều lệnh tốt, kỷ luật nghiêm”, “Đơn vị 2 không, 3 tốt”⁽³⁾, “Đẹp người, đẹp doanh trại, đẹp tinh quân dân”, “Giữ tốt, dùng bền, an toàn, tiết kiệm”. Các phong trào thi đua “Mỗi ngày học một điều luật”, “Lời Bác dạy ngày này năm xưa”, “Nói lời hay, làm việc tốt”... được đẩy mạnh; các hoạt động “Sinh nhật đồng đội”, “Câu lạc bộ đờn ca tài tử”, văn hóa, văn nghệ, thể thao ngày nghỉ, giờ nghỉ được tổ chức thường xuyên đã mang lại ý nghĩa thiết thực trong giáo dục bộ đội. Đến nay, 100% trung, lũ đoàn đủ quân trở lên có thư viện, nhà truyền thống; 100% tiểu đoàn có phòng Hồ Chí Minh; 100% cấp đại đội có tủ sách pháp luật, nhiều đơn vị đã đầu tư xây dựng khu vui chơi giải trí, luyện tập thể thao

đa năng. Các tiêu chuẩn về sách, báo, phim ảnh, phát thanh, truyền hình, thông tin nội bộ được thực hiện tốt cùng với mô hình “Xây dựng và quản lý doanh trại chính quy, xanh, sạch, đẹp”, hoạt động “Ngày môi trường” được nhân rộng đã góp phần gắn bó cán bộ, chiến sĩ với cơ quan, đơn vị.

Song song đó, LLVT Quân khu tích cực tham gia phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” ở địa phương; tăng cường giao lưu, kết nghĩa với cấp ủy, chính quyền và nhân dân trên địa bàn. Nét đẹp văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ” được tỏa sáng qua các phong trào: “Đền ơn đáp nghĩa”, “Lực lượng vũ trang Quân khu chung sức xây dựng nông thôn mới”, “Lực lượng vũ trang Quân khu chung tay vì người nghèo, không để ai bị bỏ lại phía sau”, “Tết quân - dân”, “Tiết kiệm bản thân để phần người khó”, “Nâng bước em đến trường”, xây dựng nhà đồng đội, nhà tình nghĩa, giúp nhân dân lao động, sản xuất; giúp nhân dân phòng, chống dịch bệnh COVID-19, khắc phục hậu quả thiên tai,... Qua các phong trào đó, mối quan hệ đoàn kết quân - dân ngày càng được củng cố, “thế trận lòng dân” ngày càng được tăng cường.

Những nỗ lực xây dựng môi trường văn hóa trong LLVT Quân khu 9 nhiều năm qua đã góp phần tích cực trong việc nâng cao nhận

(1) Chỉ thị số 143/CT, ngày 12-5-1992, của Tổng cục Chính trị, “Về xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp, lành mạnh, phong phú trong các đơn vị Quân đội”; Chỉ thị số 355-CT/QUTW, ngày 20-4-2017, của Thường vụ Quân ủy Trung ương, “Về tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo công tác văn hóa, văn học nghệ thuật trong Quân đội giai đoạn hiện nay”

(2) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 14. tr. 435

(3) 2 không: không vi phạm pháp luật, kỷ luật và không có tệ nạn xã hội; 3 tốt: đoàn kết tốt, ứng xử tốt và trách nhiệm tốt

thức chính trị, thái độ trách nhiệm và đời sống văn hóa tinh thần của cán bộ, chiến sĩ. Nhờ đó, mối quan hệ của cán bộ, chiến sĩ trong từng cơ quan, đơn vị ngày càng thấm đượm tinh đồng chí, đồng đội; gắn kết chặt chẽ cá nhân với tập thể, đơn vị với địa phương. Trong quan hệ với nhân dân, các chuẩn mực đạo đức tốt đẹp của “Bộ đội Cụ Hồ” ngày càng tỏa sáng, củng cố vững chắc mối quan hệ đoàn kết quân - dân. Các giá trị văn hóa ngày càng lan tỏa, thấm sâu vào mọi hoạt động đã tạo động lực tinh thần quan trọng cho cán bộ, chiến sĩ tự tin, phấn đấu vươn lên khắc phục khó khăn, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ.

Nhận diện hạn chế và bài học kinh nghiệm

Bên cạnh kết quả đạt được, quá trình xây dựng môi trường văn hóa trong LLVT Quân khu 9 cũng bộc lộ một số hạn chế. Đó là: vẫn còn một số cấp ủy, chỉ huy cơ quan, đơn vị chưa nhận thức đầy đủ vai trò, tầm quan trọng của việc xây dựng môi trường văn hóa quân sự; việc lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện các chỉ thị, kế hoạch của cấp trên về xây dựng môi trường văn hóa ở một số đơn vị chưa cụ thể, chưa kịp thời; vẫn còn đơn vị thực hiện nội dung xây dựng môi trường văn hóa chưa toàn diện, chỉ tập trung củng cố, chỉnh trang doanh trại; công tác chính trị trong xây dựng môi trường văn hóa có nơi chỉ dừng lại ở những hoạt động như văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao; ở một số đơn vị, việc sử dụng các văn hóa phẩm phục vụ đời sống văn hóa tinh thần của cán bộ, chiến sĩ chưa hiệu quả.

Từ thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa của LLVT Quân khu 9 thời gian qua, có thể rút ra một số kinh nghiệm:

Trước hết, cấp ủy, chính ủy, chính trị viên, người chỉ huy các cấp phải xác định

xây dựng môi trường văn hóa là nhiệm vụ thường xuyên, quan trọng, có mối quan hệ chặt chẽ với hiệu quả thực hiện nhiệm vụ chính trị của cơ quan, đơn vị; phải dựa vào đặc điểm, tình hình của cơ quan, đơn vị để xác định nội dung, hình thức xây dựng môi trường văn hóa phù hợp.

Thứ hai, trong xây dựng môi trường văn hóa, phải đặt cán bộ, chiến sĩ vào vị trí trung tâm, khơi dậy và phát huy cao nhất tinh thần trách nhiệm của từng cán bộ, chiến sĩ với vai trò vừa là chủ thể sáng tạo, vừa là chủ thể hưởng thụ.

Thứ ba, quán triệt và thực hiện tốt phương châm “lấy cái đẹp dẹp cái xấu”, kết hợp chặt chẽ giữa “xây” và “chống”, lấy “xây” là cơ bản, lâu dài, “chống” là thường xuyên, quan trọng.

Thứ tư, phải gắn bó mật thiết với cấp ủy, chính quyền, nhân dân địa phương nơi đóng quân và phát huy được sức mạnh tổng hợp của các tổ chức, các lực lượng trong quá trình xây dựng môi trường văn hóa trong LLVT toàn Quân khu.

Đưa văn hóa thấm sâu vào môi trường quân đội

Xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, văn hóa, làm cơ sở để nâng cao chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu, hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao là vấn đề có ý nghĩa hết sức quan trọng. Đây cũng là yêu cầu cốt lõi của xây dựng môi trường văn hóa trong Quân đội nói chung và LLVT Quân khu 9 nói riêng. Theo đó, thời gian tới, LLVT Quân khu 9 tập trung thực hiện tốt một số nhiệm vụ sau:

Một là, nâng cao trách nhiệm lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chính ủy, chính trị viên, người chỉ huy các cấp về xây dựng môi

trường văn hóa trong đơn vị. Hằng năm, Đảng ủy - Bộ Tư lệnh Quân khu chỉ đạo các cấp ủy xác định rõ mục tiêu, nhiệm vụ, xây dựng chương trình hành động sát với đặc điểm, tình hình cơ quan, đơn vị. Trên cơ sở đó, đội ngũ chính ủy, chính trị viên và người chỉ huy cụ thể hóa bằng kế hoạch tổ chức thực hiện với những chỉ tiêu, biện pháp phù hợp, khả thi. Kết hợp chặt chẽ giữa xây dựng môi trường văn hóa với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; thực hiện tốt cuộc vận động “Phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ”; xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm những cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, có biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; gắn xây dựng môi trường văn hóa trong đơn vị với phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” ở địa phương.

Hai là, tăng cường tuyên truyền, giáo dục, phát huy vai trò chủ động, sáng tạo của cán bộ, chiến sĩ trong tham gia xây dựng môi trường văn hóa. Tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục để cán bộ, chiến sĩ nhận thức rõ mục đích xây dựng môi trường văn hóa là nhằm xây dựng, hoàn thiện nhân cách người quân nhân cách mạng, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Trọng tâm tuyên truyền, giáo dục của LLVT Quân khu về xây dựng môi trường văn hóa không chỉ có lối sống văn hóa lành mạnh, thực hiện đúng lễ tiết tác phong, các mối quan hệ công tác mà còn phải nâng cao phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, bản lĩnh chính trị, lập trường giai cấp, lý tưởng sống của người quân nhân cách mạng, góp phần xây dựng cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện,

mẫu mực, tiêu biểu. Thực hiện nghiêm túc “xây” gắn liền với “chống”, nói đi đôi với làm; mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ chủ trì phải gương mẫu, đi đầu trong xây dựng môi trường văn hóa, thực hiện đúng các chuẩn mực về đạo đức, lối sống, thực sự là tấm gương để chiến sĩ noi theo, đưa đơn vị trở thành một “điểm sáng văn hóa”.

Ba là, kết hợp chặt chẽ xây dựng môi trường văn hóa với thực hiện nhiệm vụ chính trị của cơ quan, đơn vị. Môi trường văn hóa trong quân đội vừa là không gian giữ gìn truyền thống, phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, vừa là điều kiện bảo đảm cho nhân cách người quân nhân cách mạng được hình thành và phát triển. Do đó, phải căn cứ vào nhiệm vụ chính trị của cơ quan, đơn vị trong từng thời điểm, giai đoạn để xác định nội dung, hình thức, cách thức tổ chức thực hiện phù hợp. Xây dựng môi trường văn hóa phải hướng đến mục tiêu tập hợp, đoàn kết, cổ vũ cán bộ, chiến sĩ ra sức thi đua hoàn thành tốt các mặt công tác; xây dựng cấp ủy, tổ chức đảng trong sạch vững mạnh, cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện; chất lượng tổng hợp và sức mạnh chiến đấu cao. Các chỉ tiêu, nhiệm vụ của xây dựng môi trường văn hóa phải xác định được nội dung trọng tâm, trọng điểm, phải có chương trình, kế hoạch hoạt động sát với đặc điểm, tình hình, vừa góp phần hoàn thành nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị, vừa tạo ra các sản phẩm văn hóa mới để nâng cao đời sống tinh thần của bộ đội, thúc đẩy sự phát triển môi trường văn hóa Quân đội.

Bốn là, thực hiện hiệu quả các phong trào, cuộc vận động gắn với đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái trong xây dựng môi trường văn hóa. Môi trường văn hóa trong Quân đội luôn được xác định thông qua các phong trào, cuộc vận động điển hình như:

“Xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp, lành mạnh, phong phú trong các đơn vị Quân đội”, “Phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ”,... cùng các phong trào, cuộc vận động do cơ quan, đơn vị phát động, tổ chức. Hoạt động xây dựng môi trường văn hóa phải bám sát và hướng vào thực hiện hiệu quả các phong trào, cuộc vận động đó. Trong xây dựng môi trường văn hóa, phải coi trọng phát huy dân chủ, đề cao tinh thần đổi mới, sáng tạo của cán bộ, chiến sĩ; kiên quyết đấu tranh, phê phán các quan điểm sai trái, suy nghĩ lệch lạc hoặc biểu hiện đùn đẩy, né tránh trách nhiệm. Song song đó, cần thực hiện đồng bộ nhiều biện pháp để ngăn chặn, đẩy lùi các tệ nạn, sản phẩm văn hóa xấu, độc xâm nhập vào cơ quan, đơn vị, tạo môi trường tốt nhất để cán bộ, chiến sĩ thường xuyên rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất, đạo đức cách mạng, vươn tới các giá trị chân - thiện - mỹ.

Năm là, tích cực đổi mới, đa dạng hóa các hình thức hoạt động, phát huy hiệu quả các thiết chế văn hóa. Để hạn chế tình trạng môi trường văn hóa kém hấp dẫn, phải quan tâm đổi mới, đa dạng hóa các hình thức hoạt động từ văn hóa nếp sống, văn hóa kỷ luật đến văn hóa học tập, văn hóa huấn luyện... phù hợp với đặc thù của cơ quan, đơn vị, điều kiện cơ sở vật chất hiện có, thị hiếu của bộ đội,... Chú trọng phát huy vai trò của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh; phát huy tốt vai trò của đội ngũ cán bộ, nhân viên văn hóa, bảo đảm cho đội ngũ này thực sự là lực lượng nòng cốt trong phong trào văn hóa, văn nghệ của từng cơ quan, đơn vị. Cùng với đó, tiếp tục củng cố, đổi mới, nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của các thiết chế văn hóa (nhà truyền thống, thư viện, phòng Hồ Chí Minh,

bảo tàng,...); bảo đảm tốt tiêu chuẩn đời sống văn hóa, tinh thần của bộ đội. Tăng cường phối hợp giữa các cơ quan chức năng thuộc Quân khu với các cơ quan địa phương trên địa bàn để sáng tạo các sản phẩm văn hóa có chất lượng, đáp ứng tốt đời sống văn hóa, tinh thần của bộ đội và nhân dân, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, biên giới, biển, đảo.

Sáu là, tăng cường giao lưu văn hóa giữa các đơn vị, địa phương và các đơn vị quân đội kết nghĩa Hoàng gia Cam-pu-chia. Hoạt động giao lưu văn hóa góp phần nâng cao hiểu biết, củng cố niềm tin, mối quan hệ đoàn kết, gắn bó giữa các đơn vị, giữa đơn vị với địa phương và với các đơn vị bạn thuộc Vương quốc Cam-pu-chia. Qua đó, giúp nhân dân và lực lượng quân đội Hoàng gia Cam-pu-chia hiểu sâu hơn về văn hóa, con người Việt Nam, về con người miền Tây Nam Bộ, về “Bộ đội Cụ Hồ”, về đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước Việt Nam, đặc biệt là trên lĩnh vực quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Với định hướng đó, thời gian tới, Đảng ủy - Bộ Tư lệnh Quân khu 9 chỉ đạo các cơ quan, đơn vị tiếp tục đẩy mạnh công tác giao lưu văn hóa, trước hết là các đơn vị trên tuyến biên giới, biển, đảo. Tăng cường tổ chức các hoạt động giao lưu có phạm vi rộng, lực lượng tham gia đông nhân các sự kiện chính trị của địa phương, ngày truyền thống của đơn vị, các ngày lễ, tết cổ truyền của hai nước Việt Nam và Cam-pu-chia. Định hướng lâu dài là đưa các hoạt động giao lưu văn hóa đi vào nề nếp, trở thành cầu nối giữa bộ đội và nhân dân, giữa địa phương và đơn vị; làm phong phú và sâu sắc hơn hoạt động đối ngoại quốc phòng và ngoại giao nhân dân với nước bạn Cam-pu-chia, xây dựng tuyến biên giới trên địa bàn Quân khu 9 hòa bình, ổn định, phát triển. □